

Un recorregut pels monuments de Sabadell, Vallès Occidental

 quaderndelesidees.press/un-recorregut-pels-monuments-de-sabadell-valles-occidental/

January 15, 2015

Un monument és un fet individual o col·lectiu? Aquesta sembla ser la pregunta que Robert Smithson es formula en el seu llibre *Un recorrido por los monumentos de Passaic, New Jersey*¹ i que esdevé la narració d'una passejada des de Nova York fins als barris on l'artista nasqué per repassar els seus “monuments” d'infància. Uns monuments només entesos per ell com a monuments, monuments per a nosaltres insignificants: “monument font” per un col·lector que aboca residus al riu; “monument caixó de sorra, també anomenat desert” per un sorral per a nens; “monument pont”; “monument de la gran canonada”, una línia perfecta enmig del fang remogut dels bulldòzers; “monument amb pontons, a una estació de bombeig”...

Són aquests monuments menors que els que s'elevan en l'espai públic damunt de pedestals? Si el “monument públic” té per intenció la celebració d'una idea, d'un fet social, d'un enginy, d'una trajectòria vital i ho fa comunament recurrent a l'Art, no és aquesta ocurrència la demostració que l'Art és utilitzat com a mitjà per evocar la memòria? I en aquesta pregunta, tot l'etern dubte de si l'Art està en la ment de qui el crea o en l'objecte susceptible d'esdevenir Art; dubte que, traspasat al monument, porta a preguntar-nos si el monument és la memòria en si o l'objecte que l'evoca... Aquestes preguntes, se les formula indirectament Smithson quan repassa els seus monuments en una ciutat, Passaic, per a ell memorable i significativa, perquè és bressol de la seva memòria, i per a ell més eterna que les ciutats que, col·lectivament, es reconeixen com a memorables... «¿Ha sustituido Passaic a Roma como la ciudad

eterna? Si ciertas ciudades del mundo se colocaran en línea recta una detrás de otra por tamaños, comenzando por Roma, ¿dónde estaría Passaic en esta progresión imposible?»².

© Diputació de Sabadell. Disseny: Antoni Gaudí. Fotografia: Antoni Gaudí. Fotografia: Antoni Gaudí. Fotografia: Antoni Gaudí. Fotografia: Antoni Gaudí. Fotografia: Antoni Gaudí. Fotografia: Antoni Gaudí. Fotografia: Antoni Gaudí. Fotografia: Antoni Gaudí. Fotografia: Antoni Gaudí. Fotografia: Antoni Gaudí. Fotografia: Antoni Gaudí.

Monuments de Sabadell

I automàticament pensem en quin seria el nostre recorregut per a la nostra ciutat natal, Sabadell, més pròxima a Passaic que a Roma. És aquest suburbi, aquest “darrere de Barcelona”, digne d’allotjar algun monument? És per a nosaltres el que Passaic és per a Robert Smithson: una ciutat que, pel simple fet de tenir tants monuments com racons urbans gravats en les nostres memòries, es converteix en memorable i, per tant, en monumental? I en aquest repàs mental ens adonem que molts dels nostres monuments ja no existeixen. Són monuments que no comparteixen el fet que, per ser impurs i improvisats, provisionals, bruts, com els de Smithson, ningú els veu com a tals i d’aquí la sorpresa de l’Art, la novetat del seu llibre. No. Els nostres monuments ja no existeixen. Estan situats en un pas més de l’evolució de la bogeria urbana de la ciutat capitalista. És més, els de Smithson ja han esdevingut monuments, qui sap si mercès al seu llibre... o és que algú dubta ara que una xemeneia no és, per si, un monument?

Però els nostres ja no hi són. Però hi són. O sigui, els duem gravats a la memòria des dels nostres passatges d’infants... La font del Passeig, la Vaca Cega, els horts del parc Catalunya, les finestres sorolloses dels telers del vapor Turull ja no hi són. Però en passejar continuem veient-los-hi i en aquesta “visió” els convertim en monuments. La nostra lectura de la ciutat suma totes aquestes capes gravades en el subconscient de la memòria i en la tria es genera el mite. Això explica que, malgrat la duresa, incomoditat, lletjor i salvatge transformació de la nostra ciutat continuem vivint-la, gaudint-la i, a voltes, defensant-la amb un orgull difícil d’explicar. Quants cops hauríem escapat, com el poema d’Espriu, a ciutats més boniques i estables nord o sud enllà? Però ens mantenim aquí. La memòria ens acompanya en la vida amb els seus mites i monuments i ens manipula la mirada, ens matisa l’aspror o ens la fa agra... Com diu Smithson durant el seu recorregut, «*el tiempo convierte las metáforas en cosas y las apila en cámaras frías o las coloca en los patios de recreo celestiales de los suburbios*»³

En el nostre recorregut entremesclem les desaparicions amb les resistències. I ens alegrem que alguns dels nostres monuments encara estiguin allà, com el “xalet” de la plaça Creu Alta, aquest “monument xalet” que resisteix, com els gals, la transformació cap al bloc de pisos, hegemònic invasor. Una resistència que no aguantaren altres xalets

com la Torre Claramunt a la Gran Via, xalet que continuem veient, amb les seves baranes, tot i la vulgaritat del bloc que ha ocupat els seus jardins florits... D'altres estan en aquest procés i avui ens ensenyen les entranyes de la seva transformació en forma d'espectaculars apuntalaments. Segurament, del vapor Bosser en mantindran una façana i en faran habitatges. Però nosaltres, rere aquesta façana-vestigi no hi veurem els habitatges que hi estan construint, sinó que continuarem sentint el seu brogit, la seva olor. Serà per a nosaltres un nou monument. I així tantes i tantes tàpies de solars decorades pels grafiters que no aconsegueixen esborrar la nostra ciutat imaginada que, a mode de Google Earth, omplim dia rere dia de contingut malgrat els buits físics de la seva transformació salvatge.

No són, doncs, els monuments de pedestal els que ens activen la memòria històrica. La nostra és una memòria anàrquica i lliure que s'arrapa als buits o als vestigis que es resisteixen a desaparèixer de la nostra ciutat. Una ciutat que és, en ella mateixa, un monument fet de vivències humanes... Una ciutat que, d'ésser considerada així, demanaria un major respecte per als seus racons, massa sovint condemnats a enderroc perpetu. Una ciutat que ens agradaria explicar-la més en present que en passat encara que, de vegades, la memòria ens faci meravelles.

-
1. 1. Smithson, Robert (1967). *Un recorrido por los monumentos de Passaic, New Jersey*. Barcelona, Ed. Gustavo Gili, 2006 ↵
  2. 2. Ídem, p. 26. ↵
  3. 3. Ídem, p. 26. ↵

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre informació dels pròxims que publiquem, envia'ns el teu nom i el teu correu electrònic.

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avís legal i política de privacitat](#).

- [Roger Sauquet](#)
Roger Sauquet Llonch (Sabadell, 1976) és arquitecte per la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC, 2001) i doctor en Arquitectura (2012) per la mateixa universitat. Professor-lector del departament de Projectes Arquitectònics de la UPC. El 2002 va obtenir una beca de formació pre-doctoral a la UPC. El 2005 va començar a [...]

[Llegir més](#)

- Gemma Cascón

Gemma Cascón és fotògrafa, interessada en la documentació de territori. Editora del mitjà de difusió cultural Week&Sabadell. Autora de la secció Formes de desaparició i co-coordinadora de la secció zona_zero d'aquesta revista.

